

Sentupada dils Giossis en Tiaratudestga

Dapi varga 150 onns vivan Giossis en Tiaratudestga. Igl emprem da matg 1997 ein ils Giossis da Rueras s'entupai en Baviera culs Giossis dalla Tiaratudestga. La sentupada ei stada in eveniment unic per omisduas varts. Ils ins sco ils auters ein selegrai e ragischs cuzzontas ein sinfirmadas.

L'emigraziun en Tiaratudestga ei gia dapi tschentaners stada ina untgida pils Grischuns, aschia era per differentas famiglias tuatschinas. Per propi ha l'emigraziun en Tiaratudestga fluriu avon biabein 100 onns. Denton gia avon ein in u l'auter serendi el Württemberg ni ella Baviera. Pil pli fuvan ils biars gia stai sco mattatschs ni mattatschas el Schuobalan e fatg lur emprenas enconuschientschas cun gliued e lungatg.

Daventada l' atgna patria empau stretga ein els lu magari sco giuvenots sedicedi da far il pass decisiv ed emigrar. Aschia era ils descendents da Cristian Giusep Giossi e Maria Catrina naschida Schmed sesents a Surrein. Il Cristian Antoni 1827, il Gion Antoni 1829 e la Onna Maria Ursula Giossi 1832, ils treis fargliuns cun forza aunc auters giuvens tuatschins ein entuorn 1840 serendi en Baviera. Nua ch' els ein per propi secasai all' entschatta e tgei ch' els han pigliau a mauns ei grev dad eruir; ton ei denton segir ella vischinonza da Miesbach, circa tschunconta kilometers el sid da Minca.

Dil Gion Antoni naschius 1829 dat ei pauc da remarcar. El cudisch civil ei nudau: maridau en Baviera, piars il dretg da burghais. Insumma ein negins fastitgs d'anflar da quei Gion Antoni. La Onna Maria Ursula ei era maridada en Baviera. Dad ella dat ei oz ina pulita roschada da descendents. Pli interessanta, enconuschenta e documentada ei la veta da

Cristian Giossi 1827 - 1889

Il Cristian ei emigraus ch' el veva 13-15 onns e quei a pei da Surrein ella vischinonza da Bad Aibling. Carteivel veva el leu zatgei parents ed ei sepladius tier in pur sco fumegl. Suentar haver giu fatg empau rauba cun esser fumegl tier purs, anfla il Cristian Giossi ina cumpogna dalla veta la giuvna Elisabeth Liebl. Ella porta in tschuat daners en la letg e cun quels san els aquistar igl onn 1865 in grond bein puril ad Eyrain/Miesbach. Spel bein puril possedan els aunc ina cascharia ed in grond curtgin da pumera. Scochemai crescha la famiglia sin quater affons. Tier la naschientscha dil quart, la buoba Anna, miera la mumma. Anavos resta il Cristian cun quater affonets denter in e tschun onns e per cumpletar l' entira disgrazia brischa cuort sissu gl'entir clavau e nuegl giu en consequenza dil cametg. Per Cristian Giossi ha ei dau nuot auter che aschi spert sco pusseivel tscherchar ina dunna e mumma per ses affons. El marida 1873 Elisabeth Weber naschida 1842 dad Ellmoosen sper Bad Aibling. Era ella ei stada da cletg per Cristian. Ord quella letg neschan otg affons, dus buob e sis buobas; in buob ed ina buoba mieran da baret. Duront la naschientscha d' in affon fuvan ils buobs per in mument buca survigilai ed entras termagliar cun zulprins dattan els fiug il clavau e nuegl.

Per puspei saver reconstruir il fatg barschau giu sto Cristian Giossi prender si daners. La sventira cuntinuescha. Cristian junior, naschius 1869 rocla giud in pumer e resta impediut per veta duronta. La proxima disgrazia suonda scochemai. Cristian Giossi senior ei sin via cun carr e cavagl. Ils cavals sespuantan el rocla giu dil carr e vegn smaccaus digl agen carr. Ils 2 d'uost 1889 miera el en consequenza da quei grev accident ella vegliadetgna da 62 onns.

Anavos resta la mumma Elisabeth Giossi cun diesch affons. Ils affons ord l' emprema letg ston aschi spert sco pusseivel ord casa tier amitgs ed enconuschents. Dus onns, 1891, suenter la mort da Cristian Giossi sedisgraziescha era la mumma Elisabeth. Entras ina malprecaziun enten trer il carr da fein ord clavau, vegn ella smaccada dil timun el venter e miera en consequenza da quella tresta disgrazia. Ils affons restai anavos retscheivan in ugau. Il vegl dils affons igl Isidor fuva quendis onns vegls. El fuva giuvens e malprudents e per el lev da beiber in da memia ella ustria, pertgei el retschaveva adina puspei daners digl ugau, che veva en mira il bein puril. Inaga che Isidor veva buiu da memia e leva daners da siu ugau venda el il bellezza bein puril da siu bab per in mudest prezi. Mintga affon ha retschiert ca. 3000 marcs ed han scochemai stuiu bandunar per adina il bein puril.

Denton, igl ugau ha cun sia cumpra giu pli bia discletg che ventira. Sia famiglia ei morta ora ed il bein ei ius en auters mauns.

Igl ei forsa interessant dad udir, tgei ch' ils affons dalla emprema generaziun en Baviera han fatg atras e co els ein vegni a frida cun lur greva sort.

Ils affons dil Cristian Giossi ord emprema letg ein stai:

- Ludwig 1868 ha giu la pussevcladad da far il pur. El marida Therese Kreuzmeier ed els han giu duas feglias. Oz vivan plirs descendents da quella lingia en Baviera.
- Crsitian 1869 ch'ei sco gia sura menziunau sedisgraziaus ed ei pli tard vivius ensemen cun sia sora Anna Eck-Giossi.
- Martin, 1870 - 1955 el marida Katharina Gephardt ed ha dus affons, dus buobs Martin 1898-1936 e Josef 1901 - 1965 ch'ei stai maridai e giu famiglia. Entgins da quels ein era durent la secunda uiara mundiala retunai en Svizra.
- Anna, 1871 - 1951 ella marida Joseph Eck, possessur d' in bein puril ella vischinonza da Miesbach. La famiglia crescha sin nov affons.

Ord la secunda letg ein ils suandonts affons.

Johann 1874-1874

Maria 1875-1875

Isidor 1876 - 1954 luvrer, pli tard cumpra el cun agid da siu quinau Gion Valentin Cavegn in bein puril. El marida ed ha diesch affons. Ils descendents da quels vivan oz ella vischinonza da Miesbach.

Elisabeth Giossi 1878 - 1943 marida Mattias Anton Biscuolm 1870-1937 oriundas da Disla/Mustér, emigraus ella Baviera.

Katharina Giossi 1879 - 1944 marida ina Wagner a Miesbach.

Maria Giossi 1882 marida Gion Valentin Cavegn da Sedrun, possessur d'in bi bein puril. La letg resta senza affons. Gion Valentin fuva in admirabel pur e suenter la mort da sia dunna veda el il bein puril e lavura sco fumegl tier in pur svizzer ella vischinonza dil Tegernsee. 1962 ha el la davosa gada visitau ses parents a Sedrun. 1969 miera el en Baviera.

Theresa Giossi 1881 - 1922 marida in Kirchbaumer. Ella surpren il bein puril davart sia mumma sper Bad Aibling. Leu vivevan otg fargliuns ledis. Ord l'emprema letg ha ella giu dus affons. En secunda letg cun in Lechner ha ella giu ina feglia. Thersa Giossi miera 1922. Il vieu Lechner marida ina sora digl prem um dalla Theresa. Igl artavel dil bein miera ella uiara. La feglia ord l'emprema letg surpren il bein puril. Quella resta ledia e surdat il bein a siu miezfrar Lechner.

Josefa Giossi 1884 ella ha maridau il vieu Joseph Heigenlechner e giu quater affons. Il fegl ord emprema letg ha artau il bein puril.

Davos tut quellas mudestas indicaziuns sezuppan eveniments tragics e legrevivels. L'emprema generaziun da Giossis ha buca giu fetg lev; denton els ein sedustai e fatg lur veta. Oz vivan biars da lur descendents en bunas e legrevilas posiziuns.

La sentupada

Gia dapi entgins onns s'interesseschan ils Giossis dalla Baviera davart lur descendenza e lur patria tuatschina. Per part han els visitau la patria da lur antenats e fatg grondas perscrutaziuns genealogicas. Entras quellas visetas ha ei dau enconuschientschas denter Tujetsch e la Baviera. Il giavisch da sentupar inagada ei naschius. Aschia ein ils fargliuns Giossi, il Vigeli, Meinrad e Rudolf cun lur bab Gion Antoni serendi l'entschatta matg on Baviera per far ina viseta. Ina enconuschenta dalla Baviera ensemen cun Meinrad Giossi han fatg las necessarias invitaziuns e la sera digl prem da matg ein ins s'entupai. Ei ha dau bein enqual sorpresa. Biars parentai ein sevesi per l'emprema gada. Dil reminent stoi remarcar ch'els Giossis da Rueras ein directamein buca parentai culs Giossis dalla Baviera. La medema schlatta, la medema patria ein denton stai ligioms sufficients per sentupar.

Las differentas famiglias ein sepresentai quella sera e ligioms cuzeivels ein vegni nuai. L'auter di ei la sentupada cuntinuada cun in gentar communabel e visetas tier las famiglias Giossi e lur descendenza. Denter auter ein era ils dus pli vegls Giossis sentupai per l'emprema gada, numnadamein il Johann Giossi annada 1911 dalla Baviera e Gion Antoni Giossi annada 1912 da Rueras. Cul sincer giavisch da sentupar pli tard, e quei forsa inagada en Tujetsch, ei quei bi eveniment ius a fin. Ils descendents da nos emigrai demuossan gronda simpatia viers la patria da lur antenats e dil reminent ein aunc biars dad els nos conburgheis. Talas sentupadas baghegian punts; punts ch' ein per els e per nus dapli e muntan fetg bia.

Tarcisi Hendry